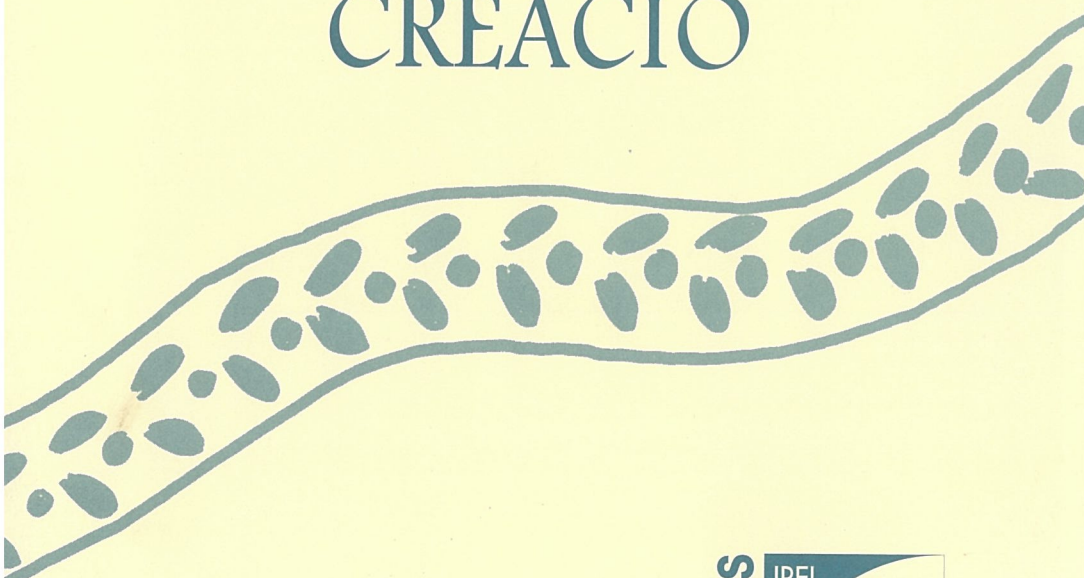

Amadeu Bonet i Boldú

VERS UN LAÏCAT COL·LABORADOR DE DÉU EN LA CREACIÓ

QUADERNS

IREL
Institut
superior de
ciències religioses
de Lleida

1999 3

AMADEU BONET I BOLDÚ

**VERS UN LAÏCAT
COL-LABORADOR DE DÉU
EN LA CREACIÓ**

QUADERNS

1999 **3**

Text de l'aportació feta a les xerrades quaresmals
organitzades pel Bisbat de Lleida al març de 1999.

© Amadeu Bonet

Edita: Institut Superior de Ciències Religioses de Lleida. IREL

C/ Canonge Brugulat, 22 - 25003 Lleida - Tel./Fax 973 28 15 38

Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S L

Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida

Dipòsit legal: L-651-1999

Introducció

La tasca que al laïcat cristià ens encomana l'Església des del Vaticà II és la de “treballar per ordenar segons el pla de Déu els assumptes temporals”.¹ Se'ns fa explícita, per tant, la tasca de col·laboradors en el projecte que Déu va posar en marxa des de la creació i que la humanitat tenim la possibilitat de desenvolupar en la història de cada dia, generació rere generació.

No sempre la nostra història humana marxa pel camí projectat per Déu. En el “darrer capítol del llibre de la fi”, que tot seguit podreu llegir, exposo, fent el paral·lelisme amb els dies de la creació, com la humanitat hem anat errant el camí i desvirtuant el projecte inicial de Déu.

Però si la humanitat no anem pel camí encertat és per un seguit de raons que trobareu desenvolupades en el segon capítol. Davant d'aquesta situació cal que ens plantegem la necessitat d'un canvi radical.

I aquest canvi cal que comenci per cadascun de nosaltres, laics i laiques cristians, i que l'anem escampant, com una taca d'oli, entre els nostres companys i companyes de camí, en els nostres ambients, fins a possibilitar un canvi en les estructures, que fan possible i perpetuen aquest camí errat. Aquest canvi s'ha de manifestar en un seguit d'actituds, en una manera de ser i de fer que exposo al tercer capítol.

1. Lumen gentium n° 31.

Aquesta manera de ser i de fer necessita d'unes mediacions, d'unes concrecions, que facin visible en el nostre viure quotidià una manera nova de situar-nos davant els altres, la creació i Déu mateix. Al quart capítol hi trobareu propostes de mitjans per col·laborar amb el projecte de Déu que és Creador, Salvador i Alliberador.

I. Lectura del darrer capítol del llibre de la Fi²

Al començament Déu creà el cel i la terra.

La terra era confosa i deserta i la tenebra cobria l'abisme, però l'Esperit de Déu aletejava damunt les aigües.

Déu creà la terra amb tot el que s'hi mou.

La terra era bella i fèrtil.

I va crear l'home i la dona,

i els beneí i els permeté de senyorejar sobre els peixos del mar, els ocells del cel i tots els rèptils que es mouen sobre la terra.

I els donà totes les plantes que granen arreu de la terra, i tots els arbres que lleven fruit perquè els servissin de nodriment.

La llum brillava a les muntanyes i als mars

d'un cap a l'altre de la terra,

i l'Esperit de Déu omplia l'univers.

I Déu veié tot el que havia fet,

i heus aquí que era molt bo.

- I vet aquí que una part de la humanitat es va dir:
“Que tinguem, doncs, tot el poder en el cel i en la terra”
I van veure que el poder era bo.
I van donar el nom de reis, de presidents, de senyors als qui tenien el poder.

2. Inspirat a partir de la “Lectura del antigènesis” del llibre *Tres por cinco*, CEP Madrid 1977.

I varen titllar d'innocents els qui buscaven la fraternitat i parlaven de la necessitat de plantejar-se l'exercici del poder com un servei a la humanitat.

Així va ser el setè dia abans de la fi.

- I una part de la humanitat es va dir:
“Que hi hagi divisió entre els pobles:
que es posin en un bàndol els qui estan al nostre favor
i a l'altre els qui ens van en contra”
I hi van haver bons i dolents.
I van titllar d'ingenus els qui cercaven la reconciliació.
Així va ser el sisè dia abans de la fi.

- I una part de la humanitat es va dir:
“Reunim les nostres fortunes en els bancs
i creem instruments per defensar-les:
- el mitjans de comunicació per controlar el pensament dels homes i les dones;
- els exèrcits i les forces de l'ordre per controlar els seus passos
- i les ideologies per dominar els seus esperits.
I utilitzem les religions i les sectes que ens interessin perquè visquin resignats”
I així va ser.
I el món va quedar dividit entre els qui ho tenien tot i els que no tenien res.
I una part de la humanitat va pensar que això havia de ser així.
I als qui s'hi van oposar amb veu profètica els van titllar de revolucionaris, de desestabilitzadors,
i a la majoria els van matar.
I així va ser el cinquè dia abans de la fi.

- I una part de la humanitat es va dir:
“Reunim tots els cervells privilegiats
i dediquem-ne uns quants a investigar i a fer ciència
i a aplicar-la en la tecnologia,
i construirem grans indústries,

i així podrem resoldre tots els nostres problemes.
Utilitzem la natura en benefici propi,
i fem que la resta es dediquin a consumir allò que nosaltres
produïm.

I, sobretot, impedim-los de pensar que això pugui ser d'una
altra manera.”

I Així va ser com aquesta arrogància de la humanitat
es va convertir en una greu amenaça per a la natura.
I als qui van gosar d'oposar-s'hi els van titllar d'ecologistes i
els van fer la vida impossible.
Així va ser el quart dia abans de la fi.

- I una part de la humanitat es va dir:
“Dediquem molts altres científics i homes de tècnica a in-
ventar, perfeccionar i produir armament que pugui destruir
pobles sencers,
a distància i amb el mínim cost per a nosaltres.
fabriquem mines antipersona
que sembrin el pànic fins i tot quan les guerres ja s'hagin
acabat.”
- I la majoria ho justificaven fent costat als qui tenien el poder.
I als qui no ho veien bé els van titllar de pacifistes i més d'un
cop els va tocar el rebre.
Així va ser el tercer dia abans de la fi.

- I una part de la humanitat es va dir:
Creem grans institucions que controlin la informació:
Unes que ocultin la veritat de cara enfora
i unes altres per defensar-nos de la veritat a dins de casa.
Creem les cadenes de televisió que entretinguin i alienin i no
deixin temps per a pensar, ni per a parlar de res que pugui
ser transcendent.
Creem Internet que permeti de viure en una realitat virtual
que faci desistir de voler canviar el món real.
I la humanitat ho va veure i ho va trobar raonable i fins i tot
divertit.
I als qui s'hi van rebel·lar i van desemmascarar la mentida i

van apostar per la veritat els van acusar de traïdors i els van fer fora dels seus països.

Així fou el segon dia abans de la fi.

- I una part de la humanitat es va dir:
“Creem éssers a la nostra imatge i semblança,
modifiquem els patrons genètics segons la nostra
conveniència.
Eliminem aquells que ens fan nosa abans de néixer,
o quan ja no ens són útils a la vellesa.”
I així fou com la humanitat es va voler convertir en ama i
senyora de la vida.
I als qui s’hi van oposar els van desqualificar perquè deien
que anaven en contra del progrés.
I aquest fou el primer dia abans de la fi.

- I una part de la humanitat es va dir:
“Fem a Déu a la nostra imatge i semblança:
que actuï com nosaltres,
que pensi com nosaltres,
que vulgui allò que nosaltres volem,
i deixem d’anomenar-lo Pare
perquè això ens complicaria l’existència.”

I la humanitat va crear un déu a la seva mida, en va fer imatges de metall fonent monedes que ja no eren de curs legal i el va tancar en temples construïts per ella i li va pregar dient:

“Déu nostre que estàs en els nostres temples,
que tothom reconegui el nostre nom,
fes que continuï el nostre regne,
que es faci sempre la nostra voluntat,
tant a la terra com en el cosmos.
Que el nostre diner de cada dia,
ens el puguem guanyar amb les nostres suors
o amb les dels nostres semblants.
Fes que ens siguin retornats els nostres deutes,
o no descansaran els nostres deutors,

I no permetis que caiguem en la temptació
de deixar-nos entendre per les desgràcies dels altres,
i que la ciència i la tècnica
ens deslliurin de qualsevol mal.”

I Afegien

“Glòria als qui tenen poder, diner i prestigi,
des d’ara i per sempre, pels segles dels segles.”

I la humanitat veié tot allò que havia fet i una part n’estava
molt orgullosa.

I als qui es van negar a adorar aquest déu i continuaven creient
en el Déu veritable els van fer creure que la seva fe era una
cosa privada i els van prohibir de parlar.

I així fou el darrer dia abans de la fi.

De sobte es va produir un gran terratrèmol a tota la superfície
de la terra

i l’home i la dona i tot el que ells havien creat van deixar
d’existir.

Així va acabar la humanitat amb el cel i amb la terra i amb
tot el que s’hi movia.

La terra va tornar a ser confosa i deserta
i la tenebra va a tornar a cobrir l’abisme.

I l’Esperit de Déu va continuar aletejant damunt les aigües.

I vet aquí que Déu va tornar a crear un cel nou i una terra
nova i una humanitat nova, i no es van recordar més les coses
passades, sinó que van gaudir i es van alegrar per sempre del
que Déu havia creat. El llop i l’anyell van pasturar junts, el lleó
i el bou van menjar palla i la humanitat no va fer mai més mal ni
va devastar mai més la nova terra creada ni s’hi va sentir mai
més el plor ni el gemec, perquè Déu mateix va eixugar les seves
llàgrimes i es va acabar la mort, el dol, el plany i el sofriment. La
terra es va omplir del coneixement de Déu com les aigües que
omplen el mar. I Déu va acampar enmig de la humanitat que va
ser el seu poble i Ell mateix en persona va ser el seu Déu.

II. Vivim en un món que necessita ser renovat, salvat, alliberat

Tots aquests aspectes de la nostra civilització que surten en la “lectura del darrer capítol del llibre de la fi” són un seguit de símptomes que apunten a un mal més profund situat en la pròpia humanitat, apunten a una malaltia de l'ésser humà.

Es tracta d'una malaltia antropològica que porta la humanitat a relacionar-se de forma inadequada amb la resta de la humanitat, amb la natura i amb Déu.

10

Aquesta malaltia antropològica té les seves arrels en l'egoisme i es concreta en un model econòmic que configura la nostra manera de viure com a societat: el sistema capitalista neoliberal. El principi sobre el qual està muntat aquest model econòmic és el principi del creixement continu i irresponsable, un creixement que no té cap més objectiu que enriquir els qui el promouen. Aquest creixement es converteix en un indicador que fa creure que les coses van bé!! Només cal mirar una mica al nostre voltant per a poder-nos adonar de l'abisme que hi ha entre el discurs oficial sobre l'estat de l'economia i la realitat quotidiana que moltes persones estan vivint.

Perquè aquest creixement sigui possible el sistema fa allò que convingui, ho posa tot i ens posa a tots al seu servei:

- genera necessitats permanentment en les persones perquè consumim (societat de l'usar i tirar)
- pretén abaratir els costos de producció al preu que sigui (explotació, treball infantil,...)
- es presenta com l'única opció viable, i això li dóna carta blanca

per a continuar actuant (pensament únic: fora del capitalisme no hi ha salvació),

- imposa el seu sistema a tots els racons del món: globalització,
- mercantilitza totes les esferes de la vida humana i ens fa interactuar cada cop més amb els altres amb deshumanitzades i competitives relacions mercantils,
- genera grans desigualtats entre rics i pobres: un 20% de la humanitat disposa del 80% dels recursos del planeta i el 80% s'ha de conformar amb el 20% d'aquests recursos,
- margina sectors socials per la seva raça, el seu origen, el seu sexe, desmantellant l'estat del benestar,
- utilitza energia i recursos naturals sense mesura amb l'única finalitat de créixer, i això comporta un esgotament dels recursos naturals i energètics,
- contamina la terra, l'aigua, l'aire -i de retruc-, els aliments, les persones i la resta d'éssers vius,
- potencia règims totalitaris als països on els interessa obtenir matèries primeres o mà d'obra barata: ho van fer, i encara ho fan, a Amèrica imposant democràcies de baixa intensitat, i ara amplien el seu camp d'acció a l'Àfrica,
- aconsegueix canviar governs i que les lleis canviïn al seu favor per tal que res ni ningú limiti el seu creixement i l'acumulació de poder i de diners.
- dedica grans quantitats de diners a la indústria de la mort i als exèrcits, als quals doten d'armaments cada cop més sofisticats i mortífers per defensar els seus interessos,
- utilitza les persones i les posa al servei del diner, i no dubta en explotar, marginar, degradar, i fins i tot assassinar en nom del déu diner. Les persones valen en tant que tenen i en tant que consumeixen.
- Ha situat la humanitat en un estat de guerra mundial permanent, on una minoria poderosa i rica s'ha posat en contra d'una majoria pobra i desposseïda amb una de les armes més lentes però mortíferes: la fam.

Aquesta és una forma de desenvolupament que fa emmalaltir la societat: provoca el que alguns anomenen un càncer social que fa que tots estem al servei del creixement econòmic.

Al nostre món una part de la humanitat creix desmesuradament en la possessió de riquesa (225 persones al món tenen acumulada el 47% de la riquesa de la humanitat). Aquest creixement és valorat en funció del fet de posseir, tenir moltes i moltes coses i sobretot diners. Tenim tantes coses que ja no sabem ni per a què les volem. I malgrat tot el que tenim estem insatisfets, i cerquem noves coses que ens puguin satisfer i constantment ens ofereixen nous productes per a satisfer-les. Nous productes que tampoc les satisfan, i així estem immersos en una cursa consumista que no té fi. Perquè l'objectiu del sistema capitalista neoliberal no és satisfer les necessitats de la humanitat sinó satisfer les seves pròpies necessitats: créixer i augmentar els seus guanys.

Per tot això el nostre planeta, com un ésser viu (la hipòtesi Gaia), pot ser que arribi un moment que no suporti més aquest creixement desmesurat i sense finalitat; aquest càncer, i mori.

Si ens quedéssim aquí i amb una visió immanent de la realitat hauríem de donar la raó a aquell grup d'ecologistes alemanys molt radicals que en una de les seves campanyes van llençar un lema molt fort que deia així: “Si vols salvar el planeta, només hi ha una solució: suïcida't.”

Però per a nosaltres, els cristians, aquest càncer, aquesta malaltia antropològica té un nom i una arrel tan antiga com la mateixa humanitat: el pecat. Un pecat que es fa present en tres dimensions: un pecat personal, un pecat ambiental i un pecat estructural. El pecat humà no enverina només l'home i la dona sinó tot el que toquen i creen: els ambients, les institucions, les estructures.

I aquests pecats tenen una causa ja denunciada a l'Antic Testament, molt especialment i clarament, pels profetes:

- la separació de la humanitat de Déu,
- una humanitat que, dominada per l'ansia de poder, s'allunya de la relació dialogant amb el Déu Creador- Salvador,
- una humanitat que rebutja la proposta de Déu.

Quan ens separem, quan ens allunyem de Déu, del Déu veritable,

- es perverteix la nostra relació amb els altres, ens deshumanitzem i prenem actituds inhumanes d'opressió, d'exploatació, de degradació, de marginació, de maltractament físic i psíquic i de negació dels germans,
- es perverteixen les nostres relacions comunitàries i les nostres institucions polítiques,
- es perverteixen les nostres relacions amb la natura i amb tot el cosmos, tot manipulant i degradant el medi ambient i
- ens creem altres déus als quals adorem amb molta vehemència.

La humanitat es tanca en la seva autoadoració i es desentén del proïsme i del món en què viu.

El pecat humà sempre ha tingut conseqüències greus per a la pròpia humanitat i per a la natura, però, avui en dia, amb el gran desenvolupament científic i tècnic de la humanitat aquest pecat fa perillar, com ja hem dit, la pròpia existència i la del planeta en què vivim.

Però, també aquest mal antropològic, aquest pecat, des del punt de vista cristià, té solució en tant que desvetlla per part de Déu una oferta salvífica que ens ha fet a través de Jesucrist.

Déu mateix es compromet a alliberar-nos de tot allò que ens deshumanitza. I aquesta oferta salvífica demana per part nostra una conversió, un canvi de rumb, un girar els nostres passos altre cop cap al Déu Creador - Salvador.

I demana una conversió del cor (personal), una conversió de la mentalitat (ambiental), i una conversió de les estructures.

El poble d'Israel el primer que va experimentar de Déu és que era salvador, alliberador. Només molts segles després de fer camí i experimentar l'acció salvadora i alliberadora de Déu, van formular la idea de Déu creador i van veure en el mateix acte creador de Déu un acte salvador, alliberador: Déu crida a ser allò que no era, crida a la llum allò que estava en la tenebra, crida a l'harmonia allò que vivia en el caos, crida a la solidaritat a aquell que era aïllat i solitari.

I aquesta salvació oferta per Déu en Jesucrist inclou, a més a més de la salvació de les persones individuals, una salvació

comunitària, social, de la història d'aquesta humanitat, i la salvació del cosmos.

Des de la visió tant de l'Antic, com del NT no es pot separar la salvació-alliberament de la humanitat, de la salvació del món, del qual forma part aquesta humanitat.

D'altra banda la fe cristiana en el Déu Trinitari, el Déu Amor, el Déu Comunió, que es fa proper a la seva creació, demana de nosaltres, la humanitat creada a imatge i semblança seva, una actitud de comunió íntima, d'amor envers ell, envers els altres i envers tot allò creat.

És per això que el Déu creador no es pot separar del Déu salvador i alliberador i, per tant, cooperar amb el Déu creador demana cooperar en la salvació i alliberament de la humanitat i en la salvació del medi ambient, de la natura. I tot això només és possible si fem un canvi de rumb. I aquest canvi de rumb encara és possible, sempre és possible.

Des d'aquesta perspectiva anem a veure com podem cooperar des de la nostra vocació laïcal amb aquest Déu creador-salvador-alliberador.

14

Sovint preguntem a Déu què hi fa davant dels greus problemes amb què ens trobem. Un text d'Antoni de Mello pot servir per il·lustrar-ho:

«Vaig veure al carrer una nena que tremolava, pelada de fred, dins del seu vestidet tan prim i amb ben poques perspectives d'aconseguir un àpat decent per a aquell dia. Em vaig indignar i li vaig dir a Déu: –Per què permetes aquestes coses? Per què no fas res per solucionar-ho?

Durant una estona, Déu va romandre en silenci. Però aquella nit, mentre pregava de sobte em respongué: –Certament he fet alguna cosa. T'he fet a tu.»

Déu ens ha fet a cadascun i a cadascuna de nosaltres perquè lliurement cooperem en el seu projecte de fer realitat el seu Regne entre nosaltres.

Com diu un text anònim:

«Déu no té mans, té només les nostres mans per construir un món on habiti la justícia.

Déu no té peus, té només els nostres peus per a posar en marxa el oprimits pel camí de la llibertat.

Déu no té llavis, té només els nostres llavis per a proclamar la Bona Nova de la llibertat.

Déu no té mitjans, té només la nostra acció per aconseguir que tots els homes siguem germans.

Déu compta amb nosaltres perquè siguem una bíblia viva que pugui fer arribar el missatge alliberador del Déu Pare i Mare a través de les obres i paraules eficaces.»

Davant de tota aquesta situació la nostra possibilitat d'opció és clara: o cooperem amb el projecte de Déu Creador-Salvador-Alliberador, o cooperem amb el projecte destructor, deshumanitzador-esclavitzador d'una part de la humanitat. No hi ha un terme mig.

III. Les condicions del laïcat cooperador amb el Déu Creador-Alliberador-Salvador

Aquesta cooperació amb el Déu Creador-Salvador-Alliberador demana de nosaltres els laics i les laiques un tarannà, una manera de ser:

- Un laïcat solidari que, com el bon samarità, es deturi en el camí i sigui capaç de carregar amb els desfavorits i caminar amb ells a la recerca d'una solució.
- Un laïcat profètic que denunciï la injustícia i els mecanismes que la fan possible i anunciï amb paraules i fets la proposta alliberadora feta per Jesucrist.
- Un laïcat crític que estigui amb els ulls ben oberts i conscient del que està passant al seu voltant.
- Un laïcat compromès en les estructures socials, polítiques i sindicals que faci camí al costat d'altres homes i dones de bona voluntat que comparteixen el nostre projecte de fer del nostre món un lloc més humà, més just i més solidari, on la persona humana sigui efectivament reconeguda en tots els seus drets.
- Un laïcat transformador que es deixi transformar ell mateix per l'evangeli, que sigui capaç de convertir-se, que sigui capaç de transformar els ambients on es mou i les estructures en les quals està compromès.
- Un laïcat protagonista en la història que li toca viure.
- Un laïcat vital, ple de vida i capaç de transmetre-la i defensar-la en totes les seves etapes, condicions i expressions. Que treballi per a fer possible que la vida dels nostres germans valgui la pena ser viscuda. Helder Camara recollia una pintada d'una paret que deia: "Alguns dels que viuen bé es

- plantegen si hi haurà vida després de la mort, nosaltres, els pobres, ens plantegem si hi haurà vida abans de la mort.”
- Un laïcat valent que sàpiga donar la cara pel Crist i per la seva proposta: “no tingueu por”, és una de les expressions repetides per Jesús (Mt 10,26)
  - Un laïcat jovial que sigui capaç d’assumir la duresa de la tasca sense perdre el goig: alegreu-vos i salteu de joia diu Jesús a les benaurances. Que sigui capaç de celebrar i de fer festa i de posar alegria allà on hi ha tristor.
  - Un laïcat creatiu per a poder trobar respostes noves, accions noves davant dels problemes i les situacions que se’ns van plantejant.
  - Un laïcat contemplatiu que no perdi el sentit de la gratuïtat i la capacitat de trobar les petjades de Déu en la nostra història i capaç de fer pregària des de la vida de cada dia.
  - Un laïcat utòpic que sigui capaç de somniar un futur diferent, que no es conformi amb el que ja hem aconseguit, ni es desanimi perquè les coses no van com s’esperaria. Amb paraules de sant Agustí: “quan estàs satisfet d’allò que ets, allà et quedes i no arribaràs mai a ser allò que encara no ets. Camina sempre, sempre endavant”
  - Un laïcat esperançat que, per l’acció de Déu –que se’ns ofereix com un do– i la col·laboració nostra, pugui arribar a un cel nou i una terra nova, a una humanitat nova; una novetat que comença aquí a la història i es consolidarà en la transformació última i definitiva de la humanitat, de la història i de tot el cosmos realitzada per Déu.
  - Un laïcat que treballi per la pau i sigui capaç de posar amor allí on hi ha odi, de posar perdó allí on hi ha ofensa.
  - Un laïcat que faci exercici del perdó tant donant-lo com demanant-lo.
  - Un laïcat lliure, capaç d’anar més enllà del que ens imposa el sistema, i viure amb els altres les formes noves de vida, de treball, de relació interpersonal, de relació comunitària que se’ns proposen en l’evangeli.
  - Un laïcat auster capaç de viure només amb allò essencial per al nostre desenvolupament corporal i espiritual i capaç de

posar a disposició dels altres els béns, els diners i el temps de què disposem.

- Un laïcat que visqui la pobresa segons l'evangeli, que no visqui enganxat al diner i que això li permeti estar al servei del Regne de Déu. Les riqueses són un seriós impediment per al seguiment del Crist: no es poden servir dos senyors. Una afirmació dura: "Tots els rics sou lladres o hereus de lladres, perquè les riqueses que heu acumulat provenen de la injustícia puix el món i tot el que conté ha estat creat per a tots els homes i les dones i els rics us esforceu en defensar-ho només per a vosaltres" que no és de Marx ni de cap teòleg de l'alliberament sinó de sant Jeroni, un dels Sants Pares de l'església que va viure entre el 340 i el 420. El bisbe Pere Casaldàliga³ expressa en un petit poema com entén la pobresa evangèlica:

"No tenir res.

No portar res.

No poder res.

No demanar res.

I, de passada,

no matar res,

I no callar res.

Només l'evangeli com una espasa afilada,

i el plor i el somriure en la mirada,

i la mà estesa i encaixada.

I la vida lliurement donada.

I aquest sol, i aquests rius i aquesta terra lliurada
als testimonis de la Revolució ja començada."

- Un laïcat apassionat pel Crist i pel seu evangeli capaç de ser sal i de posar llum allà on hi hagi fosc, i de ser llevat enmig dels nostres contemporanis.
- Un laïcat al servei dels germans, amb una actitud de servei com la que va tenir el Crist: entre vosaltres: qui vulgui ser el primer que es posi al servei dels altres (Mt 20, 26).

3. Casaldàliga, Pere, *Yo creo en la justicia y la esperanza*, pàg. 51.

- Un laïcat adult en la fe que visqui amb plenitud la vida que ha rebut amb el baptisme i se senti responsable i corresponsable amb els altres cristians d'això: que la humanitat, la història i el món arribin a ser tal com Déu els ha pensat i volgut.
- Un laïcat que sigui capaç de treballar solidàriament amb els altres, de no anar per lliure ni en solitari sinó en colla, en equip.
- Un laïcat organitzat capaç de treballar unit per tal de fer més eficaç la nostra acció i donar un testimoni comú dels valors del Regne.
- Un laïcat pacient capaç d'esperar, de respectar els processos i de creure que uns són els qui sembren i uns altres els qui recullen i Déu el qui fa créixer.
- Un laïcat conseqüent: de l'arbre bo en surt fruits bons. Pels nostres fruits ens han de poder reconèixer. Un laïcat bo ha de treure bondat del seu bon cor (Lc 6,45)
- Un laïcat que escolti les paraules de l'evangeli i actuï en conseqüència, que visqui una unió profunda entre la fe i la vida.
- Un laïcat cridat a santificar-se en el món,⁴ a viure una vida segons l'Esperit, en la seva inserció en les realitats temporals, en la seva atenció a la família i en la seva participació en les activitats socials, polítiques, culturals, laborals, sindicals, ... Cal que visquem les activitats de la vida quotidiana com una ocasió d'unió amb Déu, de participació en el seu projecte i de compliment de la seva voluntat, així com una ocasió de servei des de l'amor als homes i les dones que ens permeti ser un signe lluminós de l'amor de Déu envers cadascun d'aquests homes i dones.
- Un laïcat, en definitiva, que visqui les benaurances i que estigui fonamentat en la roca que és el Crist, i que això el porti a estimar Déu, els altres, i la natura.

4. Vocació i missió dels laics. Exhortació Apostòlica de Joan Pau II.

Evidentment, tot això no ho podem fer tot sols, ni ho podem fer tot cadascun de nosaltres, però el que sí que podem és fer-ho amb tots i entre tots els laics cristians i entre tota la comunitat cristiana. Tots, com a membres d'un sol cos, tenim diverses funcions i cadascú des de la seva funció és en el cos un membre solidari dels altres.

IV. Quins mitjans tenim per col·laborar amb el Déu Creador-Salvador-Alliberador?

Es tracta de posar tot el que som, el que tenim, les nostres possibilitats, els nostres talents al servei del projecte de Déu, al servei del Regne de Déu.

Per això podem utilitzar:

1. La paraula, tant escrita com parlada

1.1. Anunciant: Fent propostes que, empeltades en l'evangeli, siguin una bona notícia per als nostres contemporanis. Paraules creadores d'esperança, paraules alliberadores, paraules consoladores, encoratjadores, paraules portadores de veritat, paraules que moguin a la recerca del Déu creador-salvador-alliberador,... paraules eficaces.

1.2. Denunciant tot allò que vagi en contra dels valors del Regne de Déu:

- Utilitzant els mitjans de comunicació: premsa...,
- Davant organitzacions de consumidors
- Davant el defensor del poble, el síndic de greuges, el defensor dels lectors de determinats diaris etc.
- Davant d'Amnistia internacional etc les agressions als drets humans
- Davant les institucions i les organitzacions ecologistes atemptats contra el medi natural.
- Davant l'administració i els sindicats situacions injustes i d'abús en el camp laboral.

1.3. Dialogant: Utilitzant i potenciant el diàleg davant de conflictes, de problemes entre persones, entre pobles, entre patrons i treballadors,...

2. L'acció transformadora de la realitat històrica en la qual ens ha tocat viure

2.1. Accions positives: el Concili Provincial Tarraconense insta el laïcat a comprometre'ns en les associacions cíviques, culturals, a no abdicar de la política com a activitat destinada al bé comú i a treballar com una expressió coherent de la fe per tal que l'home i la dona siguin reconeguts com a centre de la vida social, la qual cosa ens exigeix un esforç continu a fi que els valors evangèlics impregnin, tant com sigui possible, les relacions personals, les relacions comunitàries, els ambients, les institucions i les lleis.⁵ Això ho podem fer amb

- El suport a accions solidàries: un suport econòmic, amb dedicació personal, participant en manifestacions, tancades a favor d'alguna causa justa: O'7, etc.
- Consum de productes del comerç just i solidari que potencien unes relacions justes amb els productors dels països del tercer món.
- Agermanament amb pobles i comunitats del tercer món, tot compartint amb ells recursos materials i personals.⁶
- Col·laboració com a voluntariat en diferents associacions, ONG, serveis, etc. que treballin a favor dels més necessitats, del pobles més empobrits.
- Militància social: en associacions cíviques, culturals, esportives, educatives (AMPA, Consells escolars, grups de mestres...).
- Militància política pluralista.
- Militància sindical que posi la persona com al centre, sigui quina sigui la seva situació: treballador fix, eventual, precari, aturat.
- Militància ecologista que treballi a favor d'una reforma ecològica dels sistemes industrials, de l'econòmic, del consum, dels transports, de l'agricultura, i per un respecte de la natura denunciant la seva destrucció amb l'extinció

5. CPT n° 104-106, pàg. 78.

6. CPT n° 114 c pàg. 83.

d'espècies vegetals i animals, el malversament dels recursos naturals i energètics. I militar des de la perspectiva cristiana: per la qual sabem que no som amos del planeta sinó simples administradors responsables davant de Déu i de les futures generacions, que tenen dret a viure en un món habitable, ric i plural.⁷

- Militància per aconseguir una igualtat de dignitat entre la dona i l'home que es reflecteixi en les relacions personals, familiars, laborals, intraeclesials, socials,...
- Treball tant de suport a accions concretes com de conscienciació en favor de col·lectius marginats, exclosos, menyspreats, oblidats...: immigrants, homosexuals, malalts de sida, drogoaddictes, persones grans abandonades, malalts psíquics sense recursos,...
- Militància, en definitiva, cristiana que vol respondre, vol ser sal, vol aportar llum en els diferents àmbits per on transcorre la nostra vida de cada dia.

2.2. Accions en contra d'injustícies, d'abusos, etc.:

- Boicots a productes de determinades marques que són protagonistes d'injustícies: Nike amb l'exploació infantil, Nestlé amb el % de cacau a la xocolata...
- Boicots a programes televisius, a l'ús del telèfon per la pujada de les tarifes... aprofitant el poder dels consumidors.
- La vaga com a darrer recurs quan han fracassat els intents de diàleg.
- La vaga de fam com a eina per commoure el cor dels qui cometem la injustícia.
- Manifestacions de protesta actives contra qüestions que ens afecten a nosaltres o a altres que no poden fer sentir la seva veu, o al medi ambient: contra el terrorisme, els assaigs nuclears, les mines antipersonals...
- Protestes no violentes.
- Cartells, pancartes, cartes als diaris...
- Objeció de consciència al servei militar obligatori.

7. CPT n° 89b pàg. 70.

- Insubmissió, entesa com una opció que el que pretén no és estalviar-se un servei social, sinó posar en qüestió la legitimitat del militarisme, estirant la societat d'una manera no violenta cap a la pau.
- L'objecció fiscal per desarmar els nostres impostos.
- L'objecció laboral que ens podem plantejar quan la nostra feina ens obligui a fer coses que ens facin entrar en contradicció amb els valors que ens suposa l'adhesió al Déu Creador-Salvador-Alliberador.

3. La família com a lloc important de compromís, des de la convicció que és una cèl·lula fonamental de la societat i de la construcció del Regne, com a bressol de la vida i de l'amor on naixem, creixem, ens humanitzem i on rebem l'anunci de la Bona Nova i on ens sentim acompanyats a fer experiència del Crist.

4. La paternitat responsable com una manera de portar al món criatures que ens comprometem a fer créixer en totes les seves dimensions, perquè el dia de demà siguin, si ells ho escullen lliurement, nous cooperadors en el projecte del Déu Creador-Salvador-Alliberador.

5. La creació artística com una manera d'aportar, mitjançant el llenguatge de la pintura, la música, l'escultura, la literatura, el cinema, el teatre, etc., pistes per a ajudar la humanitat a posar-se a col·laborar en el projecte de Déu.

6. El treball, la professió com a manera de cooperar, si l'exercim tenint en compte el projecte de Déu, els altres i la natura. El CPT "insta els empresaris a posar la seva laboriositat i iniciativa al servei de la persona i a invertir la major part possible dels seus guanys en la creació de llocs de treball; i als treballadors a fer la feina amb responsabilitat i amb qualitat".⁸ Insta també a

8. CPT nº 104 pàg. 77.

“buscar alternatives a l’atur com a fruit de la injustícia que s’origina per un repartiment desigual del treball i el seu acaparament, alternatives que poden passar per un repartiment just del treball i de les rendes”.⁹

7. El consum responsable de béns i productes, tot posant en pràctica el “pensar globalment, actuar localment” amb actes concrets, les famoses “3 erres”: reduir (materials, energia), reutilitzar (paper, roba, llibres,...), reciclar. Hem de modificar les nostres pautes de consum i no només pel que fa a la quantitat, sinó també a la qualitat i a l’“eticitat”, plantejant-nos l’impacte social i ecològic que ha suposat la seva elaboració, de molts productes que consumim.

8. La unió, l’associació amb altres, l’organització per dur a terme tot allò que hem dit fins ara en el terreny social, polític, cultural, religiós. La unió és la que ens dóna possibilitats de sortir-nos-en. Sols no aconseguirem res. Com a laïcat tenim una forma d’associació a nivell diocesà que ens és pròpia l’Acció Catòlica i que ens ajuda a plantejar-nos el nostre paper com a col·laboradors amb el Déu Creador-Salvador-Alliberador des de la l’acció en la vida de cada dia, reflexionada en la revisió de vida i il·luminada per la paraula de Déu.

9. La conversió personal com a la base des de la qual ens podem plantejar la transformació dels ambients i de les estructures. Ens hem d’arribar a creure que si jo canvio el món canvia i que els petits canvis són poderosos. Algunes pistes per a aquesta conversió:

- El dejuni solidari com a forma de descobrir la situació de milions d’homes, dones, nens i nenes que en el món passen fam. D’entrada ens pot fer apropar a aquesta realitat i potser ens pot moure a actuar. I amb els diners que no hem gastat

en un dia de dejuni podem fer una aportació a entitats que treballin per fer possible que aquesta fam trobi solució (la proposta del dia de dejuni voluntari de la campanya contra la fam).

- L'abstinència de tot allò que ens impedeix de viure a fons, de pensar, contemplar, pregar, dialogar amb els altres. Aquí cadascú sabrà què és: des de la TV, fins a... Pel que fa a l'ús i abús de la TV, afirmen estudis recents que un teleespectador mitjà a l'estat espanyol passarà 7 anys de la seva vida davant del TV (a Amèrica del Nord poden ser 15 anys). Quantes coses de profit per a ells i per als altres no podrien fer en aquest temps!¹⁰
- L'austeritat: econòmica, gastronòmica, en el vestir, en els béns de consum: proposta de viure 3 mesos amb el salari mínim llençada per Kairos que ja han experimentat diferents persones, grups, comunitats tant eclesials com d'un altre caire. Els diners que deixem de gastar es destinen a projectes solidaris.
- Contacte amb els pobres per a prendre'ls com a punts de referència a l'hora de prescindir de tot allò que és superflu. Resulta molt difícil plantejar-se viure amb sobrietat quan estem envoltats d'opulència, malbaratament, de persones l'horitzó vital de les quals queda limitat a l'esfera del fet de posseir, de gaudir, d'aparentar.
- Solidaritat econòmica: posar en pràctica el principi bíblic que l'únic propietari de la terra és Déu i tot el que hi ha, el

10. Des de fa cinc anys es convoca una setmana sense TV. Aquest any 99 es durà a terme des del dijous 22 al dimecres 28 d'abril. Nombrosos països s'han sumat a la cinquena convocatòria d'aquesta setmana: a Amèrica: Argentina, Bolívia, Brasil, Canadà, Xile, Colòmbia, Equador, Estats Units, Guatemala, Mèxic, Paraguai, Perú, Veneçuela; a Europa: Alemanya, Gran Bretanya, Polònia, Itàlia, Holanda, Suïssa, França; a Oceania: Austràlia, Nova Zelanda. Catalunya encara no hi som.

Quan repasso aquest escrit és ja al mes de maig i a casa nostra hem dut a terme aquesta experiència d'estar una setmana sense TV. Val la pena, de veritat! Hem tingut més temps per parlar, per escoltar-nos, per jugar amb els fills (en tenim dos, el Pau i la Mariona), per descansar, per llegir, per passejar... Ens ha agradat tant que hem decidit fer-ho més sovint.

11. Homilia 13 "Epistola ad Tim."

sol, l'aire, l'aigua, la riquesa, són coses del patrimoni comú de la humanitat i per tant és per ser compartit. Diu sant Joan Crisòstom,¹¹ un altre dels Sants Pares dels primers segles: “Es diu el ric a si mateix: mentre no faci mal a ningú no serà dolenta la meva riquesa. I diu bé, i ¿no fa mal als altres que ell acapari i gaudeixi tot sol dels béns que el Senyor ha disposat per a tots?” No es tracta de donar allò que ens sobra. Una manera concreta pot ser destinar un percentatge del nostre pressupost familiar a causes solidàries, projectes de desenvolupament, etc. Es tracta de no emmagatzemar tresors en la terra on es devaluen sinó d'atresorar-los en el cel on la borsa no puja ni baixa i els lladres i els especuladors no hi tenen res a fer. Una altra forma pot ser el testament solidari: ja sigui de persones que no tenen descendents i que lleguen tots els seus béns a entitats solidàries, ONG,... ja sigui d'altres que sí que tenen descendents i lleguen part del propi patrimoni a aquestes entitats.

- Canviar les pautes de consum ja esmentades.
- Deixar-nos qüestionar per l'evangeli en la revisió de vida, en la lectura diària (una bona eina és “La missa de cada dia”), en la pregària, tantes i tantes coses de la nostra vida de cada dia que encara no estan transformades per l'evangeli.

V. A tall de conclusió

Però de res serveix tot això si no tenim amor. Tot el que he intentat dir es podria haver resumit en quatre formulacions:

1. Per poder cooperar amb el Déu Creador-Salvador-Alliberador hem de ser un laïcat que viu:

- estimant a Déu per sobre de totes les coses,
- estimant els altres com Déu ens ha estimat a cadascun de nosaltres i
- estimant tot el que Déu ha creat.

28

I l'amor, a diferència dels béns materials, és l'únic que com més se'n dóna, més se'n té.

2. Per a poder estimar de debò hem de canviar algunes coses que ens impedeixen ser cooperadors amb el Déu de la vida, de la creació, de la salvació i de l'alliberament, ens hem de convertir.

3. Déu mateix que és Pare i Mare s'ha compromès amb nosaltres perquè aquests canvis, aquesta conversió, siguin possibles. Ell ens ha estimat primer i ens ha possibilitat de fer experiència de la salvació, l'alliberament, la vida nova que ens ha proposat per Jesucrist.

4. Déu ens crida a intentar transmetre aquesta experiència als nostres germans. Per tant, la cooperació amb el Déu Creador, Salvador, Alliberador es concreta en l'evangelització per la qual fem arribar la proposta amorosa i alliberadora d'aquest Déu a

tota la humanitat. I passa per una relació i una comunicació interpersonal positiva amb les persones amb les quals fem camí, passa per no anar sols sinó organitzats com a laics, en la nova Acció Catòlica, treballant units per tal de fer més eficaç la nostra acció i donar un testimoni comú dels valors del Regne. Passa per una presència i un compromís, per una participació, per una acció en els ambients, en les estructures en què participem tot treballant solidàriament amb les dones i els homes de bona voluntat a favor d'un home nou i d'una societat nova, per tal que puguem, des de dins i guiats per l'Esperit Sant, ser el ferment capaç de transformar aquestes realitats temporals d'acord amb el projecte de Déu Creador-Salvador-Alliberador.

Uns versos del poeta Joan Maragall ens donen pistes de quin actitud hem de mantenir un laicat adult que vulgui col·laborar amb el Déu Creador:

Excelsior:

Vigila esperit, vigila,
No perdis mai el teu nord,
No et deixis dur a la tranquil·la
Aigua mansa de cap port.

Gira, gira els ulls enlaire,
No miris les platges roïns,
Dóna el front en el gran aire,
Sempre, sempre, mar endins.

Sempre amb les veles suspeses,
Del cel al mar transparent,
Sempre entorn aigües esteses
Que es moguin eternament.

Fuig de la terra innoble,
Fuig dels horitzons mesquins:
Sempre al mar, el gran mar noble;
Sempre, sempre, mar endins.

Fora terres, fora platja,
Oblida't de ton regrés:
No s'acaba el teu viatge,
No s'acabarà mai més.

També parafrasejant unes paraules de Bertolt Brecht goso dir:

Hi ha homes i dones que dediquen alguns dies de la seva vida a treballar pel Regne i són bons,

Hi ha homes i dones que hi dediquen uns anys i són molt bons,

30

Però hi ha homes i dones que hi dediquen tota la seva vida a treballar pel Regne: aquests són els que Déu necessita.

El Déu Pare i Mare, Creador, Alliberador, Salvador, ens interpel·la a tots i totes des del text de la paràbola dels treballadors de la vinya:

“Què hi feu encara aquí parats, sense fer res?

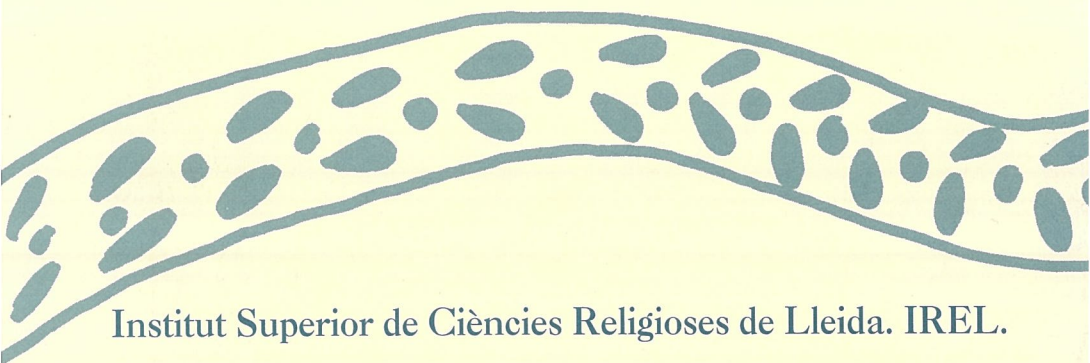
Apa, aneu també vosaltres a treballar a la meva vinya”.

(Mt 20).

Institut Superior de Ciències Religioses de Lleida. IREL.

Canonge Brugulat, 22
Tel. i fax 973 28 15 38
25003 Lleida